

Δημήτρης Τζουμάκας

Ο Ζωγράφος και συγγραφέας Γιώργος Μιχελακάκης

Ο Κόσμος δημοσιεύει σε συνέχειες, το βιβλίο του Γιώργου Μιχελακάκη: «Η Ελπίδα σε Κρίση, Κουλτούρα και Τέχνη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης» που εξετάζει τη διαδρομή των Ελλήνων μεταναστών της Αυστραλίας, στην τέχνη, κατά την περίοδο από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο μέχρι τις ημέρες μας.

Το βιβλίο κυκλοφόρησε το 2017 από τις εκδόσεις ΕΟΘΗΝΟΝ. Όποιος επιθυμεί να παραγγείλει το βιβλίο μπορεί να επικοινωνήσει με τον συγγραφέα στα EMAIL gmichelpaint@gmail.com ή eothonon@gmail.com. Για σχόλια και παρατηρήσεις μπορείτε να στείλετε email στις ηλεκτρονικές διευθύνσεις gmichelpaint@gmail.com ή kosmos@kosmos.com.au ή επιστολή στην διεύθυνση Kosmos Newspaper, 654 New Canterbury Road, Hurlstone Park NSW 2193.

Η έλλειψη στον Τζουμάκα (η επιθυμία ικανοποίησης) δεν οδηγεί σε ουτοπική – ρομαντική διέξοδο. Το έργο διασώζεται επειδή σε κάθε στροφή του κειμένου, η αφήγηση είναι διαποτισμένη από το κωμικό στοιχείο

Μέρος 14^ο

Επιδιώκοντας ένα άθροισμα για να προσδιορίσουμε το λογοτεχνικό στίγμα του Δ. Τζουμάκα, καταλήγουμε στη διαπίστωση ότι έχουμε να κάνουμε με ένα έργο που ενώ μορφολογικά μοιάζει με πρόζα, στην ουσία έχει την ψυχή της ποίησης. Συνευρίσκονται παράλληλα δύο διαφορετικά λογοτεχνικά είδη, τα οποία και συγκρούονται μέσα στα κείμενα, το Τραγικό και το Κωμικό. Για ότι αφορά την πρώτη παρατήρηση, ο παραδοσιακός διαχωρισμός μεταξύ ποίησης και μυθιστορίας, δεν μπορεί να εφαρμοσθεί στην περίπτωση του Τζουμάκα. Στα κείμενά του ο χρόνος χρησιμοποιείται μικτά· άλλοτε εμφανίζεται παρατακτικά και άλλοτε συνειρμικά, για να κυριαρχήσει όμως τελικά, αυτό το τελευταίο είδος συνδέσεων μεταξύ των εικόνων που παράγει. Στη συνειρμική σύνδεση, έχουμε όπως είπαμε, απόρριψη της συμβατικής χρήσης του χρόνου, όπως χρησιμοποιείται στη ρεαλιστική και νατουραλιστική μυθιστορία. Εδώ το Εγώ που μιλάει, κυριαρχείται περισσότερο από τα ένστικτα και λιγότερο από το υπερεγώ. Παραδίνεται σ' αυτά τα οποία του επιβάλουν, μια δική τους αντιρραλιστική χρήση του χρόνου, μια κίνηση παλινδρόμησης μεταξύ παρόντος και παρελθόντος. Τα υλικά που διαχειρίζεται συνειρμικά, τα αντλεί από το παρελθόν και το παρόν. Χρησιμοποιεί μια όσο το δυνατόν πλατύτερη γκάμα υλικών της καθημερινής εμπειρίας, και κουλτούρας, σαν σωσίβιο για να κρατηθούν τα ένστικτα στην επιφάνεια της πλατιάς «μαύρης θάλασσας». Αλλά η

συνειρμική τους σύνδεση, τα αποσυνδέει από τα παραδεκτά κοινωνικά τους συμφραζόμενα και τα επανατοποθετεί στην προβληματική των ενστίκτων, που έχουν τον δικό τους ρυθμό και τις δικές τους ανάγκες. Η εναλλαγή τραγικού και κωμικού στοιχείου στο έργο του, έχει την αιτία της. Όταν το τραγικό εμφανίζεται ως αναζήτηση ικανοποίησης της αδηφάγου επιθυμίας, τότε παρεμβαίνει το κωμικό για να αντιμετωπιστεί η κατάσταση της σπάνης σωστικά με την αυτογελοιοποίησή της. Η έλλειψη στον Τζουμάκα (η επιθυμία ικανοποίησης) δεν οδηγεί σε ουτοπική – ρομαντική διέξοδο. Το έργο διασώζεται επειδή σε κάθε στροφή του κειμένου, η αφήγηση είναι διαποτισμένη από το κωμικό στοιχείο, τη γελοιοποίηση, το ξεπέραςμα του παραλογισμού με την ελάφρυνση που επιφέρει το κωμικό.

Στην αντίθεση μεταξύ τραγικού και κωμικού, το κωμικό μπορεί να εκφράζει σύμφωνα με την αντίληψη του Bergson, μια «κατασταλτική» διάθεση να σπλιτευτεί με την γελοιοποίηση ότι προσλαμβάνεται μέσα στην κοινωνία, ως αντικοινωνικό, και κατά τον Emil Staiger, ως «απελευθερωτική» διάθεση, η οποία με τη σάτιρα βοηθάει να ξεπερνούν οι άνθρωποι τους παραλογισμούς της καθημερινότητας.

Στη μετανάστευση έχουμε έργα, εικαστικά και λογοτεχνικά που περιέχουν αξιόλογες ιδέες καμιά φορά. Που έχουν δομή, σαφήνεια και ίσως πρωτοτυπία. Όμως η αισθητική τους ανάπτυξη κωλαίνει, ίσως διότι είναι περισσότερο προϊόντα νοητικά παρά διαισθητικά.

Μπορεί φέρ' ειπείν, να καταγράψουν με σχολαστική

λεπτομέρεια πράγματα και καταστάσεις, μπορεί να ακολουθούν μια γραμμική άκαμπτη λογική ανάπτυξη της πλοκής, μπορεί το έργο να διέπεται από ενδελέχεια, η οποία ολοκληρώνεται σε ένα τέλος, κ.τ.λ.. Όλα αυτά, είναι λογικές επεξεργασίες του νου για την τακτοποίηση της σκέψης προς διατήρησή της. Όμως όταν το «Είναι» δυσανασχετεί μέσα σε μια ορθολογική κοινωνία, επιστρατεύει μια φανταστική λειτουργία, η οποία καταργεί τις αξίες της ορθολογικότητας, και εισάγει την πρωτοκαθεδρία των ενστίκτων που λειτουργούν συνειρμικά.

Αυτή η ποιητική – συνειρμική σύνδεση του κόσμου, διέπει το πεζογραφικό έργο του Τζουμάκα. Από την άλλη μεριά για τους νεομετανάστες, υπάρχουν αντικειμενικά εμπόδια που δεν επιτρέπουν, να κάνουν αξιόλογο μυθιστόρημα με την παραδοσιακή έννοια της ρομαντικής ή ρεαλιστικής μυθιστορίας, επειδή η κοινωνική και εδαφική τους συνείδηση της Αυστραλίας είναι πολύ λεπτή. Οι νεομετανάστες επειδή «κατασκευάστηκαν» να λειτουργούν ως «αιώνια ξένοι» σύμφωνα με τις απόψεις των Νικολακόπουλου και Βασιλακόπουλο, δεν μπορούν να πιάσουν πραγματική επαφή με την Αυστραλιανή γη, και να αντιμετωπίσουν τον ρόλο τους, στη σχέση του λευκού κατακτητή με τον ιθαγενή Αυστραλό. Τους λείπει η βαθιά σχέση (ενοχική ή εθνικιστική) με την αυστραλιανή γη. Γι' αυτό όταν θα κάνουν μυθιστόρημα, αυτό θα είναι μια ηθογραφική ή ψυχολογική προσέγγιση των οικογενειακών και διυποκειμενικών σχέσεων στην Αυστραλία, είτε θα είναι μια θανατερή αναπόληση της καταγωγής τους.